

Sygn. akt III UK 32/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący)

SSN Halina Kiryło

SSN Piotr Prusinowski (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania W. J.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G.
o przyznanie emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 1 marca 2018 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 października 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 27 października 2016 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 24 listopada 2015 r. i oddalił odwołanie W. J. wniesione od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w G. z dnia 12 czerwca

2015 r., w której odmówiono wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że wnioskodawca legitymuje się ogólnym stażem ubezpieczeniowym przekraczającym 25 lat składkowych i nieskładkowych. Bezsporne jest również, że przepracował 12 lat, 10 miesięcy i 16 dni w szczególnych warunkach. Sąd pierwszej instancji ustalił, że w okresie od dnia 1 lipca 1977 r. do dnia 22 maja 1978 r. oraz od dnia 10 października 1978 r. do dnia 12 marca 1979 r. ubezpieczony pozostawał zatrudniony w Przedsiębiorstwie Transportu i Spedycji (...) w Z. na podstawie umowy o pracę na stanowisku kierowcy. W okresie tym rzeczywiście wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o masie całkowitej przekraczającej 3,5 tony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W okresie od dnia 27 marca 1984 r. do dnia 30 kwietnia 1987 r. ubezpieczony pozostawał zatrudniony w Przedsiębiorstwie Transportowym (...). Zdaniem Sądu w tym okresie wnioskodawca nie pracował w szczególnych warunkach, gdyż wykonywał obowiązki za równo kierowcy, jak i mechanika. W okresie od dnia 18 lipca 1988 r. do dnia 6 lutego 1991 r. ubezpieczony pracował na podstawie umowy o pracę na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego w Państwowym Gospodarstwie (...) w R. W tym okresie ubezpieczony w rzeczywistości wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o masie całkowitej pow. 3,5 tony marki Jelcz i Robur. Pracował w tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wykonywane w tym czasie czynności spełniają kryteria pracy w szczególnych warunkach (2 lat, 6 miesięcy i 19 dni).

Zdaniem Sądu Okręgowego odwołanie ubezpieczonego zasługiwało na uwzględnienie. Podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowiły przepisy art. 184 ust. 1 i 2, art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) oraz przepisy § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

W apelacji Zakład Ubezpieczeń Społecznych kwestionował zakwalifikowanie zatrudnienia wnioskodawcy w okresie od 18 lipca 1988 r. do dnia 6 lutego 1991 r. jako pracy w szczególnych warunkach.

Dokonując analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd

Apelacyjny nie podzielił istotnych ustaleń Sądu pierwszej instancji w zakresie, w jakim Sąd ten uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia od 18 lipca 1988 r. do 6 lutego 1991 r. w Państwowym Gospodarstwie (...) w R. Zaznaczył, że Sąd Okręgowy oparł ustalenia faktyczne dotyczące spornego okresu na zeznaniach świadków i ubezpieczonego, wbrew dokumentacji, która została sporządzona przez pracodawcę. Podniósł, że w świadectwie pracy z 6 lutego 1991 r. stanowisko pracy ubezpieczonego określono jako kierowca. Na wielu dokumentach, które znajdują się w aktach osobowych ubezpieczonego, stanowisko przez niego zajmowane określano jako kierowca. Na żadnym dokumencie potwierdzającym przebieg zatrudnienia nie znajduje się stanowisko kierowcy samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony. W rezultacie, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że wnioskodawca mógł w spornym okresie prowadzić pojazdy powyżej 3,5 tony, jednak brak jest dowodów, które by potwierdzały, że taka praca wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W ocenie Sądu dowody z zeznań świadków czy z zeznań strony są jak najbardziej dowodem pełnoprawnym. Sąd Apelacyjny zapoznał się z zeznaniami złożonymi przez świadków. Zeznania świadków i samego ubezpieczonego nie znajdują jednak potwierdzenia w materiale dokumentowym. Z zeznań świadków wynika natomiast, że w zakładzie pracy były wystawiane świadectwa pracy w szczególnych warunkach. Świadek M. N., który pracował jako traktorzysta, otrzymał z zakładu świadectwo pracy w warunkach szczególnych i otrzymał prawo do wcześniejszej emerytury. Świadek Z. D. natomiast wyjaśnił, że nie wie dlaczego niektórym pracownikom wystawiano świadectwo pracy jako kierowcom samochodów ciężarowych, a niektórym tylko jako kierowcom. Nie jest zatem tak, konkludował Sąd odwoławczy, że świadectwa pracy w szczególnych warunkach nie były nikomu wystawiane, a prowadzona przez pracodawcę dokumentacja odbiegała od rzeczywistości.

Z uwagi na powyższe, Sąd drugiej instancji uznał, że w wymienionym okresie wnioskodawca nie pracował w szczególnych warunkach. Zaznaczył, że w sprawie, której przedmiotem jest prawo do świadczenia emerytalnego z tytułu pracy w warunkach szczególnych wymaga się dowodów niebudzących wątpliwości, potwierdzających, bądź uprawdopodobniających, ale w stopniu graniczącym z

pewnością, nie tylko fakt zatrudnienia, lecz także pozostałe okoliczności związane ze świadczeniem pracy, w tym świadczenie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W konsekwencji, Sąd odwoławczy przyjął, że okresu zatrudnienia ubezpieczonego w Państwowym Gospodarstwie (...) w R., nie można doliczyć do brakującego stażu pracy w warunkach szczególnych, co jednocześnie stanowi, iż ubezpieczony nie spełnił wszystkich przesłanek do przyznania mu prawa do emerytury.

Skargę kasacyjną wniósł ubezpieczony, zaskarżył wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie:

- art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. w zw. art. 382 k.p.c. poprzez pominięcie zebranego w sprawie materiału dowodowego przed Sądem pierwszej instancji i brak oceny tego materiału co do tego, czy zatrudnienie W. J. przy pracy szkodliwej dla zdrowia odpowiadało przepisom art. 184 ust. 1 i 2, art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisom § 4 pkt 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) wymaganym dla przyznania prawa do wcześniejszej emerytury, na podstawie dokumentów dotyczących zatrudnienia ubezpieczonego w innych zakładach pracy niż PG(...) „R.”, takich jak Przedsiębiorstwo Transportowo - Handlowe P. i P. s.c., a przez to przedwczesne oddalenie odwołania,

- art. 184 w związku z art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji nieuwzględnienie jako pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia W. J. w Państwowym Gospodarstwie (...) w R. w okresie od dnia 18 lipca 1988 r. do dnia 6 lutego 1991 r. pomimo że w tym okresie ubezpieczony faktycznie wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, co zostało potwierdzone poprzez zeznania świadków Z. D. i M. N. oraz ubezpieczonego.

Kierując się zgłoszonymi zarzutami, skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest trafna z uwagi na naruszenie przepisów postępowania.

Dokonując zmiany wyroku przyznającego ubezpieczonemu prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach Sąd drugiej instancji powinien rozważyć cały przebieg zatrudnienia. Skupienie się tylko na wybranym okresie może doprowadzić do naruszenia art. 382 k.p.c. W sprawach o emeryturę z art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej znaczenie ma „uzbieranie” przez ubezpieczonego stażu wynoszącego 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W sytuacji, gdy wnioskodawca legitymuje się wieloma okresami zatrudnienia często sądy koncentrują się na wybranych umowach o pracę. Zabieg ten jest uzasadniony, gdyż z punktu widzenia świadczenia nie ma znaczenia, czy ubezpieczony przepracował 15, czy też więcej lat w szczególnych warunkach. Wskazany zabieg nie zawsze jednak okaże się prawidłowy. Będzie tak w sytuacji, gdy Sąd odwoławczy kwestionuje kwalifikację Sądu pierwszej instancji co do „kluczowego” okresu pracy. Ocena ta oznacza tylko, że okres ten nie może zostać uwzględniony w wyliczeniu, nie znaczy jednak, iż pozostałe okresy zatrudnienia, które dotychczas w postępowaniu nie były z powodów pragmatycznych brane pod uwagę, nie powinny zostać ocenione i rozważone.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy uznał, że wnioskodawca legitymuje się pracą w szczególnych warunkach w wymiarze 12 lat, 10 miesięcy i 16 dni. Wymagany staż 15 lat pracy w szczególnych warunkach Sąd Okręgowy uzupełnił okresem zatrudnienia w Państwowym Gospodarstwie (...) w R. (2 lata, 6 miesięcy i 19 dni). W tych okolicznościach zwolniony był od szczegółowego rozważania pozostałych okresów zatrudnienia. Z podobnego ułatwienia nie mógł jednak skorzystać Sąd Apelacyjny w sytuacji, gdy zakwestionował ocenę Sądu Okręgowego. W ramach apelacji pełnej zobowiązany był rozważyć i samodzielnie sklasyfikować pozostałe nieuwzględnione przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych okresy pracy. W tym sensie, racje ma skarżący, gdy zarzuca naruszenie art. 382 k.p.c., a pośrednio art. 328 § 2 k.p.c. Wyrok nie może zostać zatem poddany ocenie merytorycznej. Przedwczesne są zatem rozważania na temat naruszenia przepisów prawa materialnego.

Kierując się powyższymi argumentami, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

r.g.